

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Çevresel Tutumlar ve Karar Verme

Çevresel tutum kavramı oldukça yoğun ve karmaşık bir örüntüyü içermektedir. Şüphesiz coğrafi çevre kavramı, aynı zamanda toplumsal çevre ve gündelik yaşama için faaliyetleri içerdiğinden dolayı, son derece yoğun ve kapsamlı bir tanımlamayı gerektirir. Kısacası, çevreye yönelik olumlu ve olumsuz ya da çevreye yönelik duyuşsal eksenli pozitif ya da negatif tutumu içerimler.

Davranışsal coğrafyacılar, mekânsal ve tematik özellikler de dahil olmak üzere, ortamlara karşı bilişsel ve davranışsal tepkilerin yanı sıra duygusal olarak da ilgilenmektedir. Biliş ve davranış işlevsel ve deneyimsel olarak etki ve motivasyon ile iç içe geçmiştir. İnançlarımız ve bilgimiz, ne hissettiğimizi ve ne yaptığımızı etkiliyor ve etkiliyor. Davranışsal bir perspektiften insan-çevre ilişkilerine bakıldığında, duygusal tepkiler esastır.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Estetik (güzellik, tercih) ve disforik (stres, endişe) çevreler ve çevresel olaylar örnek cevaplar içerir. Basit bir analiz, duygusal durumların iki ana yapısal unsurunu tanımlar: hedonik ton (değerlendirme) ve uyarılma (aktivite seviyesi). Üçüncü bir güç boyutu (kontrol) bazen dahil edilir. Örneğin, mutluluk ve üzüntü sırasıyla pozitif ve negatif hedonik tonu ifade eder; öfke ve üzüntü sırasıyla yüksek ve düşük uyarılma ifade eder; öfke ve korku sırasıyla yüksek ve düşük gücü ifade eder. Burada etkin olan kavram tutumdur. Örneğin yakıt olarak tüketilen ve iklim değişikliğine neden olan bu durum hakkında endişe duyduğuna inanan kimseler, petrol (petrol) hakkında bir tavır olabilir. Bu bağlamda, çevreleriyle ilgili duygu ve tutumları, göç (mesken & yer değiştirme), turizm, alışveriş, iş memnuniyeti, sağlık ve daha fazlası gibi birçok alanda, insan davranışı ve deneyimini tahmin etmek ve açıklamak için önemli etkileri olduğu düşünülmektedir.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

3

Ekosistem, hayvanlar, bitkiler, kirlilik gibi konular temelde sosyal bilimlerin konusu değildir ancak doğanın tahrip edilmesi ve evre sorunlarının öneminin her geçen gün artması sonucu, farklı sosyal bilim dalları, doğal bilimlerden farklı şekilde bu konularla ilgilenmeye baŐlamıŐlardır. Artık “doğa” sadece doğa bilimlerinin ilgi alanı içinde yer almamaktadır. Aynı zamanda ortaya çıkan evre hareketleri bu konuların gündeme gelmesine ve tartıŐılmasına neden olmuŐtur. Bu bağlamda evre-toplum iliŐkisinin karmaşık yapısının anlaŐılması önem kazanmaktadır. Doğa- toplum iliŐkisini anlamada karŐılaŐılan en büyük zorluklardan biri, muazzam ölçekli zaman-mekanda toplum ve ekolojik sistemlerin bütünleŐmesidir. Bu karmaşık yapının anlaŐılması çabasının ufku içinde yeni seçenekler, yaklaşımlar ve teoriler oluŐturulmaya çalıŐılmaktadır. Sorun bakıŐ açılarını iyileŐtirmek ve kısmen deđiŐtirmek çabalarının yanında, köktenci bakıŐ açıları sunabilme çabaları mevcuttur (Turan, 2018:56).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Psikologlar ve diğer disiplinlerde çalışanlar, karmaşıklık, gizem, yenilik ve tutarlılık gibi görsel uyaran özelliklerinin (kollektif özellikler olarak adlandırılan) biçimsel niteliklerine odaklanarak, 1950'lerde bilimsel olarak estetik çalışmaya başladılar; Daha sonra bu yaklaşımlar çevresel manzaralara uygulandı (Hartig, Evans 1993; Kaplan 1992).

White (1967), *The Historical Roots of Our Ecological Crisis* adlı makalesinde, Yahudi ve Hristiyan dinlerindeki görüşler dahil olmak üzere, Batı düşüncesinin insan merkezli olduğunu ve yaşanan çevre krizinin temel nedeni olduğunu belirtir. Benzer şekilde, derin ekolojik krizin kaynağında insan-merkezci düşünceyi görerek, yeryüzündeki her türün değerli olduğunu ileri sürer.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Arne Naess (1986:14) derin ekolojinin temel ilkelerinden ilk ikisi maddeyi Őyle belirtir:

- ❖ Yeryüzündeki insan ve insan dıŐı yaŐamın refahı ve serpilip gelişmesi, kendi içinde değerlidir (öz değer). Bu değerler, insani amaçları için, insan dıŐı dünyanın yararlılığından bağımsızdır.
- ❖ YaŐam biçimlerinin zenginliği ve çeŐitliliđi bu değerlerin gerçekleştirilmesinin yanı sıra, kendi içinde de katkıda bulunan değerlerdir.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

ASCH DENEYİ (ÖRNEK SOSYAL DENEY 1)

- Asch Deneyi 1953'de yayımlanan insanın karar verme sürecinde, çevresinin etkisinin ne denli önemli olduğunu anlamaya çalışan deneydir. Deneyi Polonyalı sosyal psikolog Solomon Asch yürütmüştür.

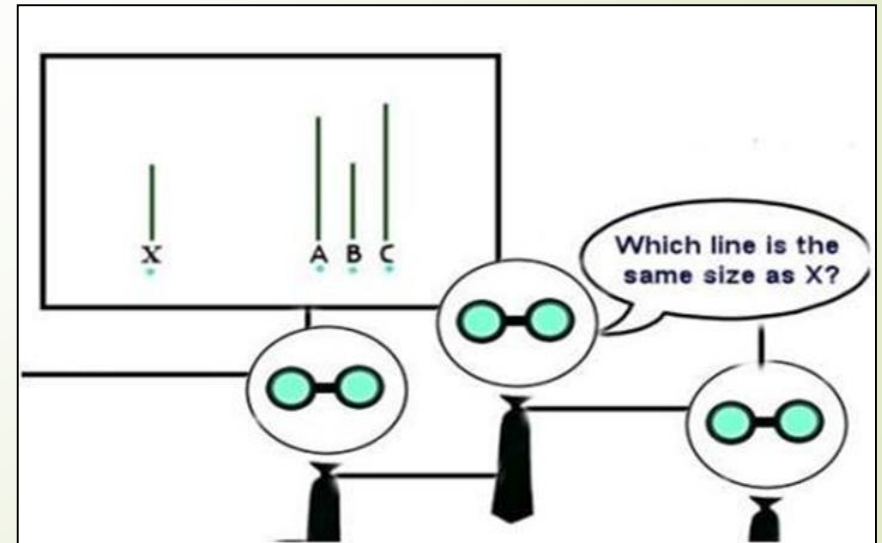
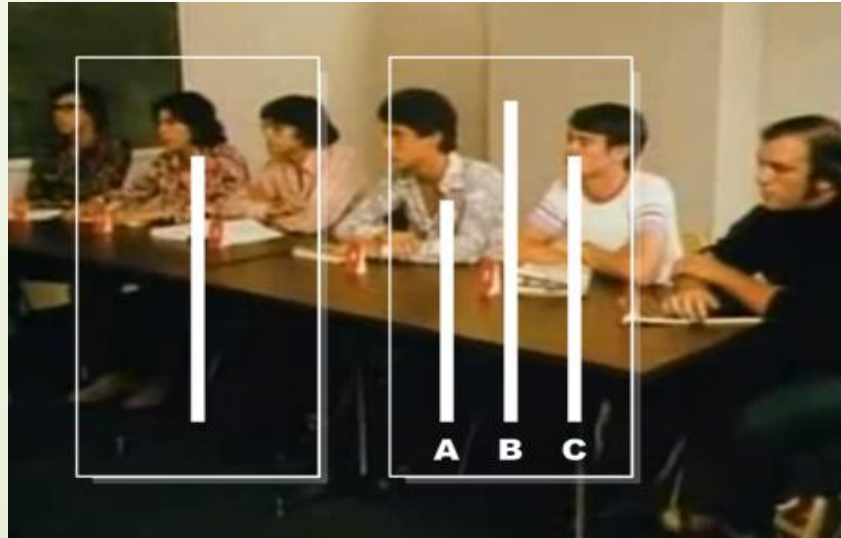
DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

- Asch Deneyi temelde Őu soruya cevap arar: ‘insan, doğru bildiğini sandığı Őeyin tersini iddia eden bir grupta karŐılaŐırsa ne yapar?’

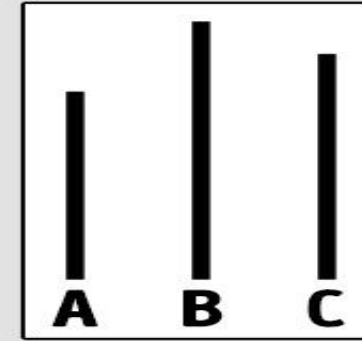
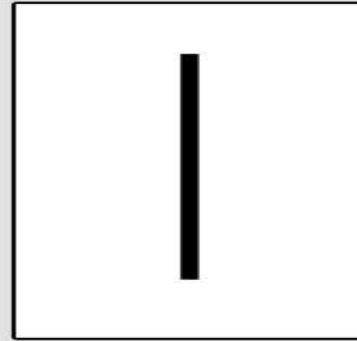
DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

- *Solomon Asch yürüttüğü deney için şöyle bir düzenek kurar;*
- Belirli sayıda kişiden oluşan gruplara laboratuvar ortamında sırayla birçok kart çifti gösterilir. Kartlardan birinde üç tane çizgi bulunmaktadır. Diğer kartta ise tek bir çizgi bulunmaktadır ve bu tek çizgi diğer karttaki üç çizgiden biriyle aynı uzunluktadır. Deneklere tek çizginin diğer kartta yer alan üç çizgiden hangisine uzunluk olarak benzediği sorulur.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

- Masadaki deneklerden sadece biri gerçek denektir, diğerleri ise manipülasyonu sağlamak adına Asch'in asistanlarından oluşur.
- Birçok farklı grupta tekrar eden deneyde asistanların ne söyleyecekleri her defasında önceden belirlenir.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Her kart çifti gösterildiğinde, asistanlar sırayla önceden belirlenmiş cevaplar verirken denek ise cevap veren son kişi olur. İlk birkaç gösterimde asistanlar denegin güvenini kazanmak için doğru cevabı verirler fakat daha sonra sürekli yanlış cevap vermeye başlarlar.

Denek; tüm asistanların, söz sırası kendine gelinceye kadar sürekli yanlış cevabı vermelerinden rahatsız olur fakat sıra kendisine geldiğinde onun da sürekli yanlış cevabı vererek asistanları tekrarladığı görülür.

Çok sayıda denekle ve çoklu sayıda gerçekleştirilen bu deneye katılan deneklerin %32'si, apaçık gördükleri cevabı vermek yerine asistanlara uyarak yanlış cevap verirler. Asch Deneyi ile insanların hiçbir zorlama olmazsa da çoğunluğa uymaya ne kadar yatkın olduğunu göstermesi bakımından önemlidir (Özgenç, 2015).

